

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Cirkulärnr: 08:45
Diariernr: 08/2399
Arbetsgivarpolitik: 08-2:21
Nyckelord: Arbetsmiljö
Handläggare: Ragnar Kristensson
Göran Söderlöf
Avdelning: Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Sektion/Enhet: Arbetslivssektionen
Datum: 2008-06-12
Mottagare: Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Pacta
Arbetsgivarpolitik
Rubrik: Förtroendevaldas arbetsmiljöansvar i kommuner,
landsting och regioner

CIRKULÄR 08:45

Arbetsgivarpolitik: 08-2:21

Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Arbetslivssektionen
Ragnar Kristensson
Göran Söderlöf

Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Pacta
Arbetsgivarpolitik

Nyckelord: Arbetsmiljö

Förtroendevaldas arbetsmiljöansvar i kommuner, landsting och regioner

Sveriges Kommuner och Landsting arbetar aktivt för att stödja förtroendevalda i arbetet med att utveckla kommunernas, landstingens och regionernas arbetsmiljö.

Förtroendevalda i kommunala och landstingskommunala nämnder har ett arbetsmiljöansvar och kan dömas för arbetsmiljöbrott.

Skrift om förtroendevaldas arbetsmiljöansvar

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit fram en skrift om förtroendevaldas arbetsmiljöansvar. Skriften riktar sig till alla politiskt förtroendevalda i kommuner, landsting och regioner, och är tänkt som ett stöd och hjälp i arbetet med att utveckla verksamheten och arbetsmiljövillkoren.

Skriften tar upp hur viktig arbetsgivarrollen är ur olika aspekter:

- Vilka lagar är det som styr landstingens, regionernas och kommunernas verksamhet?
- Vad är arbetsmiljöfrågor?
- Hur ska vi rent praktiskt gå till väga med arbetsmiljöarbetet?
- Vilket ansvar har medarbetarna och vilket ansvar har de förtroendevalda?

På SKLs hemsida www.skl.se kommer goda exempel på fördelning av arbetsmiljöuppgifter från kommuner och landsting att tas upp. Där kommer också tips att finnas hur arbetsmiljön kan följas upp. Fråga om förtroendevaldas arbetsmiljöansvar kommer att tas upp på arbetsmiljökurser och möten med arbetsmiljö- och hälsostrateger i kommuner och landsting. I mån av intresse och möjlighet arrangeras lokala seminarier med förtroendevalda för genomgång av skriften och arbetsmiljöansvaret.

Rättsligt avgörande

Högsta Domstolen har beslutat att inte medge prövningstillstånd i det uppmärksammade målet där ett kommunalråd, chefen för byggnadstekniska avdelningen och en arbetsledare åtalades för arbetsmiljöbrott. Beslutet innebär att hovrättens dom (Göta Hovrätt, dom den 22 december 2006, mål nr 2701-05) står fast. Hovrätten fastställde tingsrättens dom, som innebär att kommunalrådet och förvaltningschefen dömdes till dagsböter för arbetsmiljöbrott. Arbetsledaren friades.

Bakgrund

Frågan gällde arbetsmiljöansvaret för en dödsolycka som skedde i samband med en rivning av en kommunal byggnad. Rivningsarbetena utfördes av personer från kommunens sysselsättningsenhet, en verksamhet för personer som haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Under arbetet rasade byggnaden samman, och en 57-årig rörelsehindrad man klämdes till döds av en vägg.

Kommunfullmäktige hade tidigare beslutat om en omorganisation av den kommunala förvaltningen. Arbetsgivaransvaret förändrades för enheten i samband med den omorganisationen. När rivningsarbetet utfördes var det oklart om det var kommunstyrelsen eller socialnämnden som var ansvarig för enhetens verksamhet.

Tingsrätten

Rivningsarbete är ett farligt arbete som kräver en arbetsmiljöplan. En sådan saknades liksom delegering av arbetsmiljöansvaret. Tillsynen av arbetsplatsen var otillräcklig. Följden blev att arbetslaget gjorde fel under rivningsarbetet. Byggnadstekniska avdelningen hade på ett tidigt stadium varit inblandad i ärendet. Förvaltningschefen, som även var den som givit order om att rivningen skulle påbörjas, ansågs ansvarig för olyckan. Även kommunalrådet bar ett arbetsmiljöansvar såsom högste ansvarige person för kommunens verksamhet.

Både kommunalrådet och avdelningschefen överklagade domen.

Hovrätten

Arbetsmiljölagstiftningen har åsidosatts. Arbetsgivaren borde ha kontrollerat arbetsmiljön på platsen. Arbetstagarna borde ha getts kunskap och kompetens om riskerna i rivningsarbetet. En arbetsmiljöplan borde ha upprättats. Det föreligger ett orsakssamband mellan den bristande kontrollen över arbetsmiljön, avsaknaden av arbetsmiljöplanen och dödsfallet.

Förvaltningschefen ansågs oaktksam då han inte sett till att en arbetsmiljöplan upprättades innan rivningen påbörjades eller åtminstone försäkrat sig om att en sådan skulle upprättas. På grund av den företagna omorganisationen var det svårt att avgöra vem som bar arbetsgivaransvaret för sysselsättningsenheten vid olyckstill-

fället. Kommunstyrelsen var det organ som bar ansvaret för att klarlägga detta ansvar. Kommunalsrådet hade själv uppmärksammat att beslutet om en ny förvaltningsorganisation gav upphov till olika oklarheter. Dessa oklarheter borde ha för- anlett kommunalsrådet att i egenskap av ordförande i kommunstyrelsen säkerställt en tydlig rollfördelning för arbetsgivarens arbetsmiljöansvar och därigenom förut- sättningarna för att arbetsmiljöarbetet inom kommunen bedrevs på ett lagenligt sätt. Genom sin underlåtenhet har kommunalsrådet förfarit oaktsamt och ska ansvara straffrättsligt för bristerna.

Några slutsatser

- De kommunala förvaltningarna styrs enligt kommunallagen av de förtroendevalda i nämnderna. De förtroendevalda har en arbetsgivarroll, där arbetsmiljöfrågorna ingår som en viktig komponent.
- Arbetsgivaren har huvudansvaret för arbetsmiljön. De förtroendevalda i varje nämnd har inom nämndens av kommunfullmäktige beslutade verksamhetsområde ansvar för att arbetsmiljölagen följs.
- En viktig uppgift för de förtroendevalda är att se till att chefer och arbetsledare får ett väldefinierat uppdrag med befogenheter, resurser och kompetens att driva en bra verksamhet med tillfredsställande arbetsmiljövillkor.
- En annan viktig uppgift för de förtroendevalda är att regelbundet följa upp hur arbetsmiljöarbetet bedrivs och att vidta åtgärder om så behövs.
- Rättsfallet ovan får ses som ett individuellt avgörande med begränsad principiell betydelse. Huvudskälet är den oklara politiska ansvarsfördelningen för sysselsättningsenheten efter omorganisationen av den kommunala förvaltningen. Kommunstyrelsen har av hovrätten ansetts få ta ett eget ansvar för att försöka tydliggöra vad som gäller för övriga nämnders arbetsmiljöfrågor i den mån oklarheter föreligger. Kommunstyrelsens ordförande har fått bära ett eget straffrättsligt ansvar för att han känt till oklarheterna men på grund av oaktsamhet underlåtit att göra något åt dem.
- SKL ger råd och stöd till förtroendevalda i arbetet med att utveckla verksamheten och arbetsmiljövillkoren i kommuner, landsting och regioner.

Kontaktperson är arbetsmiljöjuristen Ragnar Kristensson, e-post:
ragnar.kristensson@skl.se; tfn: 08-452 74 88.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Arbetslivssektionen

Boel Callermo

Ragnar Kristensson